

COÖRDINATORSCHAP EIS, WISSELING VAN DE WACHT

door

A.D.P. van Peursen

Begin dit jaar heb ik het coördinatorschap EIS-Nederland/Mollusken overgenomen van de heer W.J. Kuijper. Door persoonlijke omstandigheden ben ik echter niet eerder in staat geweest om de leden van de N.M.V. hiervan schriftelijk op de hoogte te stellen.

Voor vragen over het EIS kunt U mij in de avonden bereiken onder het telefoonnummer 055-660627. Ook kunt U altijd informatie/inlichtingen inwinnen bij de heer E.J. van Nieukerken van het Centraal Bureau Nederland - EIS, telefoon 071-143844.

Bij de heer Van Nieukerken kunt U ook registratieformulieren aanvragen en voor zover voorradig de "Handleiding en Atlas" bestellen. Voor de volledigheid dient opgemerkt te worden, dat registratieformulieren ook bij de schrijver opgevraagd kunnen worden en dat van de Atlas nog maar weinig exemplaren voorradig zijn.

Momenteel leveren maar een beperkt aantal leden van de N.M.V. een bijdrage aan de informatievoorziening t.b.v. het EIS. Persoonlijk vind ik dat jammer, omdat ik ervan overtuigd ben, dat er veel meer nuttige informatie onder de leden aanwezig is. Dit probleem, het niet toegankelijk zijn van een groot gegevens potentieel, vindt zijn oorzaak in het feit, dat het invullen van een registratieformulier toch aardig wat tijd in beslag neemt, wanneer men het nauwkeurig wil doen. Om het hiervoor weergegeven probleem enigszins op te lossen, schets ik hieronder een vereenvoudigde invulmethode. Deze gegevens kunt U mij dan toesturen, zodat ze verder verwerkt kunnen worden. Voor het gemak ben ik ervan uitgegaan, dat de door U toegestuurde informatie alleen betrekking heeft op door U zelf verzameld verzameld materiaal. Wanneer dat niet zo is, bv. een veldwaarneming, beschrijving van materiaal van een ander, etc., dan gaarne aangegeven.

De noodzakelijke gegevens zijn:

1. soortnaam, liefst met literatuurbron
2. vindplaats met provincie waar deze in ligt
3. datum
4. aard: RE recent autochtoon RA recent aangevoerd op/in
 RV idem op natuurlijke substraat
 wijze verplaatst RX idem RA, maar door mense-
 RT recent aangevoerd in lijke invloed
 aanspoelsel FO fossiel
5. toestand: 01 levend, volwassen 05 uitsluitend eieren
 02 idem 01 en juvenilen 06 dood met vleesresten
 03 levend, juvenielen 07 dood zonder vleesresten
 04 levend met eieren 08 fragmenten
6. aantal exemplaren

Indien men over de goede informatie beschikt, kunnen ook de volgende gegevens verstrekt worden:

7. soortnummer: deze nummers zijn te vinden in de "Systematische lijst van Nederlandse recente en fossiele mollusken" door A.W. Janssen in Mededelingen Werkgroep Tertiaire en Kwartaire Geologie, 12 (4): 115-170 (dec. 1975).
8. coördinaten: van de gebruikte stafkaart en/of EIS-atlas
- Wanneer men na het geven van de hiervoor genoemde informatie nog moet heeft, kan ook nog de ecologische code opgegeven worden. De ecologische code, met een verklaring van de cijfers, is aan het eind van dit artikel opgenomen.

Om het voorafgaande wat te verduidelijken, heb ik hieronder vijf mariene, vier zoetwater-, vijf land- en vijf fossiele mollusken, met de gevraagde gegevens, weergegeven. De meeste gegevens zijn afkomstig uit het door mijzelf geschreven artikel "Twee N.M.V.-Excursies in 1977", verschenen in het C.B. van de N.M.V., 242: 425-428, en sommige gegevens uit privé-aantekeningen.

Nu de mogelijkheid zich voordoet, wil ik van de gelegenheid gebruik maken om een determinatiefout in het hiervoor genoemde artikel te corrigeren. De soort Valvata pulchella Studer, 1820 moet vervangen worden door Valvata piscinalis piscinalis (Müller, 1774).

MARIEN

	Vindplaats	Datum	Aard
1. <u>Mytilus edulis</u> Linné, 1758	Schoorl, strand	14-05-1977	RE
2. <u>Cerastoderma edule edule</u> (L., 1758)	Schoorl, strand	14-05-1977	RE
3. <u>Spisula (Spisula) solidà</u> (L., 1758)	Schoorl, strand	14-05-1977	RE
4. <u>Macoma (Macoma) balthica</u> (L., 1758)	Schoorl, strand	14-05-1977	RE
5. <u>Peringia ulvae</u> (Pennant, 1777)	Schoorl, strand	14-05-1977	RE

ZOETWATER

6. <u>Theodoxus (Theodoxus) fluviatilis</u> (Linné, 1758)	Ankeveense plassen	08-10-1977	RE
7. <u>Acroloxus lacustris</u> (Linné, 1758)	Ankeveense pl.	08-10-1977	RE
8. <u>Radix (Radix) peregrina</u> (Müller, 1774)	Ankeveense pl.	08-10-1977	RE
9. <u>Gyrulus (Gyrulus) albus</u> (Müller, 1774)	Ankeveense plassen	08-10-1977	RE

LAND

10. <u>Balea perversa</u> (Linné, 1758)	Schellinkhout +	15-05-1977	RE
11. <u>Laciniaria (Alinda) buplicata buplicata</u> (Montagu, 1803)	Schellinkhout +	15-05-1977	RE
12. <u>Discus (Discus) rotundatus</u> (Müller, 1774)	Schellinkhout +	15-05-1977	RE
13. <u>Oxychilus (Oxychilus) cellarius</u> (Müller, 1774)	Schellinkhout +	15-05-1977	RE
14. <u>Helicigona (Helicigona) lapicida lapicida</u> (Linné, 1758)	Schellinkhout +	15-05-1977	RA

+ Het materiaal is gevonden rondom paal 168 op de IJsselmeerdijk, deze vindplaats ligt vlakbij Schellinkhout.

FOSSIEL

15. Lucinella divaricata (Linné, 1758) Hoorn \$ 15-05-1977 FO
 16. Cerastoderma glaucum (Poirot, 1789) Hoorn \$ 15-05-1977 FO
 17. Corbula (Varicorbula) gibba gibba
 (Olivi, 1792) Hoorn \$ 15-05-1977 FO
 18. Bittium (Bittium) reticulatum
 (Da Costa, 1778) Hoorn \$ 15-05-1977 FO
 19. Hinia (Hinia) reticulata (Linné, 1758) Hoorn \$ 15-05-1977 FO

\$ Het materiaal is verzameld uit het, t.b.v. de wijk "De Waal", opgespoten Eemien-zand. Dit zand is afkomstig uit het IJsselmeer.

MARIEN Toestand Aantal Soortnummer Coördinaten Ecologische code

				vert. hor.	42	43	44	45	46	47	48	49
1.	07	x	003500	128/9-130	0	4	3	1	-	9	4	-
2.	07	x	015800	128/9-130	0	4	3	1	-	9	4	-
3.	07	x	017400	128/9-130	0	4	3	1	-	9	4	-
4.	07	x	020100	128/9-130	0	4	3	1	-	9	4	-
5.	07	?	037200	128/9-130	0	4	3	1	-	9	4	-

x Het aantal is niet bekend, omdat deze mollusken niet verzameld zijn, maar alleen waargenomen op het strand.

? Het precieze aantal is niet meer bij de schrijver bekend, in ieder geval ging het om minder dan 10 exemplaren.

ZOETWATER

6.	01	7	035100	176 - 162	8	5	-	0	-	9	4	6
7.	01	2	063100	177 - 162	8	5	-	0	-	9	4	3
8a.	01	1	063803	177 - 162	8	5	-	0	-	9	4	3
8b.	01	1	063803	177 - 161	8	9	-	0	-	9	4	4
9.	01	2	065000	177 - 162	8	5	-	0	-	9	4	3

LAND

10.	x	x	069300	136 - 163	7	0	-	-	7	9	3	2
11.	02	10	069900	136 - 163	7	0	-	-	7	9	3	2
12.	02	1	071000	136 - 163	7	0	-	-	7	9	3	2
13.	02	1	073400	136 - 163	7	0	-	-	7	9	3	2
14.	x	x	077800	136 - 163	7	0	-	-	7	9	3	2

x De exacte gegevens zijn bij de schrijver niet bekend.

FOSSIEL

15.	07	6 lk	009500	135 - 157	1	8	3	-	-	-	-	-
16.	07	2 lk	015900	135 - 157	1	8	3	-	-	-	-	-
17.	07	1 lk	026900	135 - 157	1	8	3	-	-	-	-	-
18.	07	30	043100	135 - 157	1	8	3	-	-	-	-	-
19.	07	3	053000	135 - 157	1	8	3	-	-	-	-	-

ECOLOGISCHE CODE

kolom 42 landschap	kolom 43 vegetatie, milieu
cultuurlijke omgeving van gebouwen en werkterrein	1 0 onbepaald 1 in stad/dorp 2 in gebouwen, kelders, bastions 3 op muren, ruïnes 4 in tuin, park, boomgaard 5 in groeve 6 op bouwland, akkers 7 op stortplaats (geen vuilstort) 8 op opgespoten terrein 9 op vuilnisbelt, afvalhoop
bossen	2 0 onbepaald 1 naaldbos 2 gemengd bos 3 eiken/berken 4 beuken 5 eiken/haagbeuken 6 elzen, essen, iepen 7 wilgen 8 populieren
struwelen	3 0 onbepaald 1 meidoorn/sleedoorn, liguster 2 vlier 3 eiken/berken 4 roos 5 bramen 6 wilg 7 kruipwilg 8 duindoorn 9 jeneverbes
heiden	4 0 onbepaald 1 kraaiheide 2 struikheide 3 struik- en dopheide 4 dopheide met veenmos 5 veenmos met wollegras 6 heide met overwegend grassen 7 pijpestrootjesbegroeiing 8 korstmossen 9 korstmossen met buntgras
graslanden	5 0 onbepaald 1 rietland 2 zeggevegetatie 3 grasland met mos 4 blauwgrasland 5 grasland met kruiden (permanent grasland, extensieve exploitatie) 6 grasland zonder kruiden (kunst- weide, intensieve exploitatie) 7 kweldergrasland, gorzen, schorren 8 helmbegroeiing 9 droge, arme graslanden

kruidenbegroeiing	6 0 onbepaald
	1 op brandvlakte
	2 op kapvlakte
	3 op puinvlakte, muren, rotsen
	4 langs rivieroevers
	5 langs beken
	6 langs sloten, vaarten, tochten
	7 langs bosranden
	8 op ruderaal terrein
kale gronden	7 0 onbepaald
	1 stranden
	2 stuivende duinen
	3 zandverstuivingen
	4 steilwanden
	5 slikken
	6 rivierduinen
	7 kale oevers
	8 rotsen
	9 in grotten
zoetwater	8 0 onbepaald
	1 bronnen, putten, ondergronds water
	2 beken
	3 rivieren
	4 kanaal, gracht, boezemwater, sloot, vaart, tocht
	5 meer, plas, vijver
	6 wiel, kolk, dobbe
	7 grint-, zand-, tichelgat, kleiput
	8 ven
	9 poeltjes, plasjes, veedrinkplaatsen, waterbakken, water-tonnen, drinkbakken
brak water	9 0 onbepaald
	1 estuarium
	2 kreek
	3 meer
	4 sloot, dijksloot, vaart
	5 poelen, plasjes, inlaag
	6 havens, kanalen voor de sluis (zeezijde)
	7 havens, kanalen achter de sluis (landzijde)
zout water	0 0 onbepaald
	1 volle zee
	2 waddenzee
	3 in kreken
	4 op zandstranden
	5 op slikstranden
	6 op stenen
	7 op beschoeiingen
	8 schorren, kwelders, gorzen

kolom 44 grondsoort

- 0 steen, beton
- 1 krijt, kalk
- 2 grof zand, grind
- 3 zand
- 4 lemig, kleig zand
- 5 leem
- 6 klei
- 7 humus
- 8 rietveen, zeggeveen, laagveen, gevormd in voedselrijk, neutraal milieu
- 9 heideveen, mosveen, hoogveen, gevormd in voedselarm, zuur milieu

kolom 45 waterhuishouding

- 0 onder water
- 1 dagelijks overstroomd
- 2 in spatzone
- 3 grondwater boven maaiveld
- 4 grondwater minder dan 5 cm onder maaiveld
- 5 bodem vochtig
- 6 bodem vast en droog
- 7 bodem los en droog
- 8 er is afspoeling (erosie)
- 9 er is aanslibbing (sedimentatie)

kolom 46 bijzonderheden, grenssituaties

- 0 op vlak terrein: op grens van verschillende lage vegetaties
- 1 idem: op grens van vegetaties die duidelijk in hoogte verschillen
- 2 idem: in vegetaties met fijn mozaïekpatroon (soortenrijk)
- 3 idem: in eenvoudige vegetaties (soortenarm), grove patronen
- 4 in reliëfrijke terreinen (bulten, slenken)
- 5 op flauwe glooiing (helling, oever)
- 6 op noordhelling (steile helling van dijken, heuvels, oevers)
- 7 op zuidhelling, idem
- 8 in of langs bosrand, houtwal, haag
- 9 langs pad

kolom 47 exploitatie, beheer

- 0 licht beweid
- 1 sterk beweid
- 2 intensief belopen
- 3 eenmaal per jaar gemaaid
- 4 meer dan eenmaal per jaar gemaaid
- 5 gekapt, gezaagd
- 6 geploegd
- 7 gebrand
- 8 afgeplagd
- 9 er wordt niets gedaan

kolom 48bijzonderheden vindplaats, verzamel-

plaats

kolom 49en vangtechniek

- 1 0 in boomkruin
- 1 op struiken
- 2 op kruiden, grassen
- 3 op bloemen
- 4 op boomstam
- 5 onder schors
- 6 in dood hout
- 7 in levend hout
- 8 in vruchten
- 9 in gallen

bijzondere substraten	2	0 in, op zwammen 1 in, onder mest 2 in, onder kadaver zoogdier 3 in, onder kadaver vogel 4 in, onder kadaver vis 5 in, onder kadaver ander dier 6 in, onder afval 7 in zoogdiernest of leger 8 in vogelnest 9 in insektennest
schuilplaatsen en/of indirect voedselsubstraat	3	0 vrij bewegend, vliegend, kruipend 1 in de grond 2 onder stenen 3 onder hout, papier 4 onder, tussen aanspoelsel 5 in strooisel, humus 6 tussen mos 7 in holten van bomen 8 etend aan levende dieren
bij water	4	0 op wateroppervlakte 1 op planten boven water 2 op drijvende waterplanten 3 op planten onder water 4 op de bodem 5 op voorwerpen op de bodem 6 op beschoeiing 7 in hout, veen
parasitair, commensalistisch	5	0 in, op zoogdieren 1 in, op vogels 2 in, op reptielen 3 in, op amphibieën 4 in, op vissen 5 in, op insecten 6 in, op mollusken
hieronder pas een keuze maken als hierboven geen keuze mogelijk is!		
vangtechniek	8	0 op licht 1 in val, vangblik 2 op lokmiddel 3 met net 4 slepen 5 zuigen 6 kloppen 7 met zeef 8 malaise kooi 9 opgegraven
	9	0 gekweekt 1 andere techniek